

مراغه نامه آینه گان

(راهبردهای توسعه جامعه نهندان)

دکتر نوروز هاشم زهی

استادیار جامعه شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق

تهران

۱۳۹۰

سرشناسه	هاشم زهی، نوروز، ۱۳۴۴
عنوان و نام پدیدآور	مرآنامه آیندگان: راهبردهای توسعه جامعه نهندان/ نوروز هاشم زهی؛ [برای] موسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو.
مشخصات نشر	تهران: نشر علوم اجتماعی، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۸۴ ص.: مصور (بخشی رنگی): جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰-۹۲۶۵۹-۱-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه ص. ۷۲.
عنوان دیگر	راهبردهای توسعه جامعه نهندان.
موضوع	نهندان
شبه افزوده	موسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو
رده بندی کنگره	۱۳۹۰ / ۵۳۵ / DSR2112
رده بندی دیویی	۹۵۵/۸۲۹۶
شماره کتابشناسی ملی	۲۴۹۶۵۷۹

□ مرآنامه آیندگان (راهبردهای توسعه جامعه نهندان)

* نویسنده: دکتر نوروز هاشم زهی

* ویراستار: دکتر کبری رهبر

* طرح جلد: مهندس رضا روشناس و مهندس سمانه هاشم زهی

* ناشر: انتشارات علوم اجتماعی

* چاپ اول: ۱۳۹۰

* شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

* قیمت: ۱۰۰۰ تومان

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و جز اینها برای ناشر محفوظ است
(نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

نشانی: میدان انقلاب-ابتدای جمال زاده جنوبی-کوچه دانشور-پلاک ۱۱-واحد۵-تلفن ۲۲۰۸۴۹۴۲
خراسان جنوبی، نهندان، میدان شهدا، فروشگاه کتابشهر ایران.

نشانی الکترونیکی: Mr_kandvakave@yahoo.com
سایت: www.kandokav.net/fa

من این شهرم به جز ویرانه ای نیست	من این ویران سرا را دوست دارم
اگر تاریخ ما افسانه رنگ است	من این افسانه ها را دوست دارم
اگر آب و هوایش دلنشین نیست	من این آب و هوا را دوست دارم
به شوق دشتهای سرد و خشکش	من این فرسوده پا را دوست دارم
من این دلکش زمین را می پرستم	من این روشن سما را دوست دارم
اگر با من بگوید زور این خاک	من این زور آزما را دوست دارم
و گر آلوده دامانید، اگر پاک	من ای مردم شما را دوست دارم

(نقل از الطائی، ۱۳۷۸ با تغییرات اندک)

تقدیم به

نه‌بندانیان اهل اندیشه و عمل به ویژه جوانان و نوجوانان آینده ساز و

فرزندانم محبوبه و محمدمین

سیاسگزاری از

* کارکنان مرکز پژوهش های اجتماعی کندوکاو و نشر علوم اجتماعی به خاطر

همکاری در تهیه و چاپ این مجموعه

* سرکار خانم دکتر رهبر به خاطر ویرایش ادبی

* مهندس رضا روشناس و مهندس سمانه هاشم زهی به خاطر طراحی جلد

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
پیشگفتار.....	۱۱.....
مقدمه.....	۱۳.....
پیشینه توسعه.....	۱۵.....
پیشینه توسعه شهر نهندان.....	۱۶.....
موقعیت نسبی و ریاضی شهر نهندان.....	۱۷.....
منابع و نحوه تأمین آب شهر.....	۱۸.....
وضع شبکه بندی خیابان ها و معابر پیاده.....	۱۹.....
خصوصیات کالبدی (نحوه استفاده از اراضی شهر).....	۱۹.....
کاربری فضای سبز.....	۲۱.....
شبکه معابر.....	۲۲.....
تراکم ساختمانی مسکونی در مناطق مختلف شهر.....	۲۴.....
خصوصیات اقتصادی شهر.....	۲۶.....
عوامل فرهنگی توسعه شهرستان.....	۲۹.....
ویژگی های فرهنگی جامعه نهندان.....	۳۰.....
عوامل توسعه در فرهنگ نهندان.....	۳۲.....
۱) احساس نیاز به پیشرفت.....	۳۳.....
۲) قناعت پیشگی.....	۳۴.....
۳) آرزوهای شغلی.....	۳۵.....
۴) آینده نگری.....	۳۵.....
۵) توان مبدلی.....	۳۶.....
عناصر فرهنگی نامساعد توسعه نهندان.....	۳۷.....
۱) تقدیر گرایی.....	۳۷.....
۲) عدم اعتماد متقابل در روابط شخصی.....	۳۸.....
۳) عقیده به محدود بودن نعمتها و خیرات.....	۳۸.....
۴) محلی گرایی.....	۳۹.....
۵) خویشاوند و خانواده گرایی.....	۳۹.....
مسائل اجتماعی جامعه نهندان.....	۴۳.....
۱) رشد جمعیت.....	۴۳.....

۴۳.....	۲) یککاری.....
۴۴.....	۳) پایین بودن کیفیت نیروی انسانی.....
۴۵.....	۴) مسائل قومی، هویت ملی و حقوق شهروندی.....
۴۷.....	۴-۱) هویت ملی و حقوق شهروندی.....
۴۸.....	۴-۲) ناسیونالیسم قومی.....
۵۱.....	۵) نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی.....
۵۱.....	۶) گسترش قاچاق مواد مخدر.....
۵۵.....	راهنماهای توسعه در سرزمین نهبندان.....
۵۶.....	راهنماهای اجتماعی توسعه.....
۵۸.....	راهنماهای اداری توسعه.....
۶۳.....	راهنماهای فرهنگی توسعه.....
۶۷.....	راهنماهای سیاسی توسعه.....
۷۰.....	راهنماهای اقتصادی توسعه.....
۷۳.....	فهرست منابع.....
	پیوست ها
۷۵.....	الف) اهداف مؤسسه خیریه امام علی (ع) شهری.....
۷۸.....	ب) سوابق علمی و اجرایی مؤلف.....

پیشگفتار

در افسانه‌ها آمده است که روزگاری دراز پیش از این به اندیشه مردی رسید که پرواز کند، از این رو بال‌هایی از موم برای خود ساخت. بسو او به این بال‌ها اعتماد کرد و آن را بر خود بست تا پرواز کند، ولی بال‌ها در اثر حرارت خورشید، ذوب شد و او به دریا افتاد، اما دانش، گستاخانه این رؤیا و آرزو را ادامه داد و پس از سال‌ها نابغه‌ای به نام "لئوناردو داوینچی" در طرح‌ها و رسم‌های خود بر اساس تجربه شکست خورده گذشتگان که انسان ضمن تحسین زیبایی آن، از مشاهده ناکارآمدی‌اش دست‌خوش غم و اندوه می‌شود، نقشه و محاسبات ماشین پرواز کننده‌ای را کشید و در کنار آن یادداشتی نوشت که مانند زنگ، در عمق حافظه انسان صدا می‌کند: «فقط در این قسمت باید بال گذاشته شود، نه جای دیگر...» اما به هر صورت باز هم لئوناردو موفق نشد و بدرود حیات گفت. نسل‌ها با آزمون و خطا و شکست‌های پیاپی آمدند و رفتند. مردم می‌گفتند که انسان نباید پرواز کند، زیرا خدا نخواسته است؛ اما سرانجام، انسان پرواز کرد. قدمت انسان در روی کره زمین به نیم میلیون سال می‌رسد اما کشاورزی را پانزده هزار سال پیش تجربه کرده است. همچنین تجربه اهلی کردن حیوانات هزاران سال به طول کشیده است. تجربه، آن چیزی است که سه هزار سال صبر می‌کند و سر فرود نمی‌آورد. انسان‌ها شکست می‌خورند، ولی تجربه پیروز می‌شود و بی آنکه خسته و ناامید شود به راه خود

ادامه می‌دهد. تجربه به حیرت می‌افتد؛ به شوق می‌آید، نقشه می‌کشد؛ می‌کوشد، بالا می‌رود و به مقصد می‌رسد تا جایی که به آرام گه علم، ثنوی، یقین و قانون دست می‌یابد. تجربه مانند دریچه‌ای است که علم به وسیله آن به پدیده‌ها نگاه می‌کند. تجربه به منزله نفس و علوم به مثابه حواس است. تجربه بدون علم، اطلاعاتی در هم و بر هم است، همچون محسوساتی که وارد ذهنی پربشان شوند. تجربه فقط معلومات و اطلاعات عوام نیست، بلکه متضمن نظری بسیار بلند است که معلومات ساده در آن به نظریاتی کلی و یا به عبارتی به "فرمول" یا "قانون" تبدیل می‌شود تا اندیشه ما را نظم و روشنی بخشد. تجربه دارای کیفیت ذاتی عجیبی است که نامش «ثنوی» است. علم نیز بدون تجربه ناتوان است، زیرا چگونه می‌توان بدون تجاربی که از راه مشاهده و تحقیق تجربی درست، کسب و یا اذهان بی طرف، منظم و مرتب شده است، رشد کرد؟ اساساً علم بدون تجربه، ساقط و مغشوش و از جریان رشد انسانی به دور است و روز به روز به سوی "فرضیات" بی حاصل کسل‌کننده حرکت می‌کند. تجربه، راه‌ها و وسایل را تعیین می‌کند و علم، برنامه و تصمیم را اجرا می‌کند. اکنون می‌توانیم دریابیم که اگر تجربه، قدرت حضورش را نشان دهد و به علم یاری برساند و ابزار کار او قرار گیرد، شایسته نام «ملکه علوم» خواهد بود. مبنای ثروت آفرینی در اقتصاد امروز؛ «دانش، تفکر، تجربه و تخصص» است. برخی از اندیشمندان از انقلابی خبر می‌دهند که نیروی حرکت خود را از مغزها می‌گیرد. این مختصر نشان می‌دهد که رویای توسعه همه جانبه برای جوامع اگر به اندازه رویای پرواز انسان هم باشد بالاخره روزی تحقق خواهد پذیرفت. اگر پیشینیان و اجداد نهبندانی ما و یا در فاصله صد کیلومتری شرقی محل سکونت اجداد ما همسایگان آنان شش هزار سال پیش جراحی جمجمه انسان که جای خود، اما حتی اگر ساخت خانه گلی را هم در آن زمان تجربه کرده باشند کافی است که ما شش هزار سال بعد ادعا کنیم که می‌توانیم.

مقدمه

منطقه نه‌بندان با پیشینه کهن و پر بار خود از صد سال گذشته به این طرف از محروم ترین مناطق کشور ایران به شمار می رود. محرومیت در تمامی ابعاد در نه‌بندان، به ویژه در روستاها ادامه دارد. مردم از حداقل حقوق اجتماعی برخوردار و بهره مند نبوده و نیستند. نابرابری و تبعیض میان مردم این سرزمین و مردمان شهرهای دیگر وجود دارد. مردم این سرزمین به اندازه سایر مردمان ایران به منابع و ثروت ملی دسترسی ندارند. بسیاری از مردم از نعمت سواد محرومند.

نظام جمهوری اسلامی در چند دهه گذشته، توجه ویژه ای به مناطق محروم داشته، اما به دلایل گوناگون نه‌بندان نتوانسته است از این فرصت به نحو مطلوب استفاده کند. نه تنها طرح و برنامه مشخص و مناسبی برای جذب اعتبار وجود نداشته، بلکه طراحان و مجریان و ساختار اداری قوی نیز وجود نداشته است. مردم و مسئولان بیشتر درگیر کارهای روزمره بودند. نه‌بندانیان از استان شدن بیرجند سهم عادلانه ای بدست نیاوردند. کمتر جوانی از نه‌بندان در ادارات کل استان جذب شده است و به ندرت مدیری در استان از نه‌بندان است. باید مردان و زنان با صداقت و با تقوا، اهل کار و تلاش، متخصص، دانا، توانا و باتجربه، اهل اقدام، شجاع و گره گشا آینده خود و فرزندان خود را بسازند. همه بومیان ساکن و غیر ساکن مسئولند. اگر منتظر تصمیم دیگران باشند

همچون گذشته خواهند بود. باید به خویشن منطقه ای خود فکر کنیم و بازگردیم. مردمان کویر، سخت کوش و مقاوم هستند می توانند کارهای بزرگ انجام دهند. گروه گرایی، باندبازی و قوم و خویش بازی، بلای جان سرزمین ماست و ما را از پیشرفت و ترقی باز می دارد. باید برای نسل آینده برنامه ریزی شود. باید به همه مردم پاسخگو بود و منافع همه مردم را پیگیری کرد. حداقل چیزی که مزیت منطقه کویر است، معادن می باشد. مردم این منطقه سهمی از معادن محلی خود ندارند. جلوی خصوصی شدن و استخراج بی رویه معادن و واگذاری آن به سرمایه گذاران غیر بومی باید گرفته شود. معادن باید با جهت گیری دولتی، سهامی و تعاونی استخراج گردد. مردم توان مالی و فنی لازم را برای استخراج معادن ندارند. باید دولت به مردم برای استخراج معادن کمک کند.

باید قوانین در جهت استخدام نیروهای بومی اصلاح شوند. برابری، رفع تبعیض، رفع فقر و برقراری عدالت اجتماعی، ترقی و پیشرفت برای همه مردم باید سرلوحه کارمان قرار داشته باشد. سنی و شیعه، زن و مرد، عرب و غیرعرب، شهری و روستایی، مهاجر و غیرمهاجر، شوسفی، بلوچ، زابلی و همه اقوام و طوایف ساکن در این سرزمین باید مدنظر قرار گیرند. نهبندان باید سرزمین فرصتها و مهد آمال و آرزوهای مردمان شود. مقام معظم رهبری به منطقه ما توجه خاص دارند باید نظام اداری ناکارآمد اصلاح شود تا نهبندان بتواند از توجه مسئولان کشوری، کمال استفاده را بنماید. باید مغزهای بومی مهاجر و غیر مهاجر، محترم شمرده شوند. افلاطون، فیلسوف یونانی، ۲۵۰۰ سال پیش در کتاب جمهور در طرح ایده مدینه فاضله، ویژگی اسطی فرمانروایان شهرها را حکیم و فیلسوف بودن آنها می داند. گرچه در آن زمان مهم ترین دانش فلسفه بود، اما امروز بر اساس همان گفته افلاطون، برگزیدگان شهرها باید از علم، تخصص، تجربه و دانایی برخوردار باشند. هر شهری که فرمانروای آن از برگزیدگان نباشد محکوم به نابودی و عقب ماندگی است. اگر مسئولان پنجاه سال گذشته شهر نهبندان اندکی دانایی داشتند برجک های قلعه تاریخی آن فرو نمی ریخت و محوطه آثار تاریخی آن که یک قلم آثار باستانی آن ۸۶ آسیاب بادی منحصر بفرد بود تخریب نمی شد. ما فرزندان دلیل و دلیریم. این درحالی است که یکی از اهداف و شعارهای انقلاب اسلامی، کاهش نابرابری و رفع تبعیض و اجرای عدالت منطقه ای است. لذا برای صد سال آینده باید برنامه ریزی کرد، باید به خود تکیه نمود و باید انسان تربیت کرد.

نوروز هاشم زهی

شهریور ۱۳۹۰

پست الکترونیکی: No_hashemzahi@yahoo.com